

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/541

Karar No : 1981/16

ÖZET: Milli Güvenlik Konseyi 7 Numaralı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına giren, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunan, ancak 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a bendindeki süre, 13/b bendindeki irtibat koşullarını içermeyen suçlara ait davaların Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Eyüp Ayar

O L A Y : İstanbul'da çıkarılan "Emeğin Birliği" gazetesinin sorumlu yazı işleri müdürü olan sanığın, bu gazetenin 15.9.1978 günlü, 4 sayılı nüshasında yayımlanan (faşizm bir tek dilden anlar) başlıklı yazı ile, devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ettiği, kürtçülük ve bölücülük propağandası yaptığı, (Ankara katliamının sessizlik ve suskunluk içinde geçirtilmesini tüm sosyalistler ibretle düşünmelidirler) başlıklı yazıda da, emniyet muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği iddiasıyla, İstanbul C.Savcılığı; sanığın eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1., 173/Son. ve 142/3-6. maddelerine göre cezalandırılmasını isteyerek ağır ceza mahkemesine kamu davası açmıştır.

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi, 28.9.1979 gününde, 1978/557-1979/313 sayılı ile; sanığa atılı suçların, ülkenin ve milletin bütünlüğünü tehlikeye düşüren, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik suçlardan olup bu nedenle davaya bakmanın 1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerine ait bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askerî Mahkemesi, 5.9.1980 gününde, 1980/429 sayılı ile; suçun sıkıyönetimden önce işlendiğini, sıkıyönetim ilânını gerektiren sebeplerden olmadığını, sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısı bulunmadığını, davada Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğu kanısına varıldığını belirterek görevli yargı yerinin tayini için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığı'nda, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Oğuz Barutoğlu, Orhan Erdem, Servet Füzün ve Orhan Ertosun'un katılmaları ile

yaptığı, 2.2.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Askerî, Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in yazılı düşünceler doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanağa yüklenen eylemlerden dolayı yargılama yapacak görevli mahkemenin belirlenmesi için, öncelikle sıkıyönetim askeri mahkemelerin görev ve yetkilerini düzenleyen Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararı ile 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun ilgili maddelerinin birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev ve yetki alanları, Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümleriyle düzenlenmiştir. Sanağa atılı suçlar sıkıyönetim ilânından önce 15.9.1978 tarihinde işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilânından önce işlenen suçlara, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 2301 sayılı Kanun'la değişik 13. maddesi (a ve b) bendlerinde belirtildiğine ve (a) bendinde aynen ".....sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları..... sıkıyönetim ilânından en çok 3 ay önce işlenmiş olanlarla; (b) bendinde ise "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır." denildiğine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından önce işlenen suçlara bakabilmesi için eylemin sıkıyönetim ilânından 3 ay önce işlenmiş, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suç veya "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı" olarak işlenmiş bulunması biçiminde iki esas kabul edilmiş bulunmaktadır.

Burada önemli olan ve çözümlenmesi gereken nokta, sözü edilen kanunun (b) bendinde yer alan ve görevi düzenleme yönünden (a) bendine istisna teşkil eden "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı" olma deyimi olmaktadır. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesinin eski hali ile 2301 sayılı Kanun'la düzenlenen yeni şekli bir arada değerlendirilince; kanun koyucu tarafından, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesi suretiyle anılan mahkemelerin "ceza etkinliğini artırmak için hızlı yargılamayı sağlamak" ve ayrıca örgüt mensuplarının da bir arada yargılanmasını zorunlu ve faydalı olması gibi esasların öngörülmüş olduğu sözü edile

madde de son defa yapılan değişiklik içeriğinden anlaşıldığına ve bu değişiklik karşı sında 13. maddenin (b) bendinin uygulanabilmesi bakımından; sıkıyönetim askeri mahkemelerinde açılmış bir davanın bulunması ve sıkıyönetim ilânından 3 ay önce işlenen suçun sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan bu dava ile "umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı" olan bir suç olması gerekir.

Sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olup, sıkıyönetim ilânından 3 ay önce işlenmiş bulunan suçlarda yukarıda açıklanan anlamda "irtibatın" mevcut olup olmadığı araştırılıp tesbit olunmadan, salt suçun niteliği gözönüne alınarak, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü 1402 sayılı Kanunun 13. maddesi (a) bendinde açıklanan "sıkıyönetim ilânından en çok 3 ay önce işlenmiş olması" şeklinde ve bu tür suçlarda sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini süre ile sınırlandırmaya yönelik kuralla bağdaşamaz.

Öte yandan siyasi partilerin her kademe ve yan kuruluşlarının yönetici ve üyelerinin sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevine giren suçlardan dolayı sıkıyönetim Kanununun 13. maddesindeki "zaman ve yer kaydına" bakılmaksızın bu mahkemelerde yargılamalarının yapılmasını sağlamak amacıyla 1402 sayılı Kanun'a 2310 sayılı Kanun'la ek 1. maddenin eklenmiş olması hususu da yukarıda belirlenen hususu doğrulamaktadır.

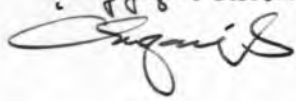
Hernekadar sanığa atılı suçlar Milli Güvenlik Konseyi 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesinde gösterilen ve sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin nitelikte suçlardan ise de, bu suçlar sıkıyönetim ilânından 3 aydan çok daha önce 15.9.1978 tarihinde işlendiğine ve ayrıca sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olarak işlendiğini açığa çıkaran dava dosyasında herhangi bir kanıt bulunmadığına bu durum karşısında da 2301 sayılı Kanunla değiştirilen 1402 sayılı Kanun'un 13. maddesi (a) bendinde yer alan "sıkıyönetim ilânından en çok 3 ay önce işlenmiş" ve (b) bendinde açıklanan "sıkıyönetim askeri mahkemelerinde el konulmuş bir suçla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunma koşulları gerçekleşmediğinden ayrıca göreve ilişkin usül hükümlerindeki değişikliklerin geçmişe de uygulanması gerektiğinden davanın Adli Yargı yerinde görülmesi zaruriludur.

Bu nedenlerle İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

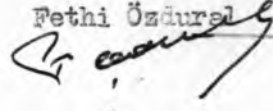
Bu görüşe, Ahmet H. Boyacıoğlu, Fethi Özdural, Orhan Erdem katılmamışlardır

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiği ne, bu nedenle İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.9.1979 günlü, esas 1978/557, karar 1979/318 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, Ahmet H. Boyacıoğlu, Fethi Özdural, Orhan Erdem'in karşı oylarıyla ve oyçokluğuyla 2.2.1981 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu
Karşı oy yapmış elidir.

Üye

Fethi Özdural

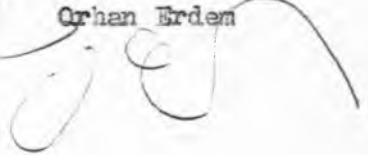
Üye

~~İsmail Oğuz~~

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Orhan Erdem

Üye

Servet Füzün

Üye

Orhan Ertosun

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/541

KARŞI OY YAZISI

Bu işte çoğunlukla azınlık görüşleri arasında ki anlaşmazlık, sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin olduğu halde sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiş bulunan suçlara, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 19.9.1980 günlü, 2301 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesinin (b) bendinde açıklanan ve "Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçlar...." biçiminde tanımlanan hükmün anlamı, kapsamı ve içeriği ile nasıl uygulanması gerektiği yönünde oluşmuştur.

Çoğunluk sıkıyönetim yasasının eski hükümleri ile 2301 sayılı yasa ile değişik yeni hükmü bir arada değerlendirdiğini söyleyerek kanun koyucunun, bu yasal düzenleme ile; sıkıyönetim askeri mahkemelerinin işlerinin hafifletilmesi suretiyle cezanın etkinliğini artırma ereğini güden hızlı yargılamayı sağlamak, aynı örgüte bağlı olanların bir arada yargılanması yoluyla da zorunlu ve yararlı bir sonuç elde etmek amacını güttüğünü öne sürmüş ve bunu hareket noktası kabul ederek bütün düşüncesini bu yapı üzerine oturtmuş bulunmaktadır.

Kanun koyucunun bu düzenlemelerle güttüğü amacı doğru bir biçimde saptayıp ortaya koyabilmek için yalnızca eski, yeni metinlere bakmak yerine, onunla birlikte uygulamalara ve yasa koyma yetkisini elinde tutan Milli Güvenlik Konseyi'nin yasa biçimindeki olsun yada olmasın öteki bildiri ve kararlarını da gözönünde tutmak ve bunların bütününe ciddi bir biçimde değerlendirmeye tabi tutmak gerekmektedir. Bu biçimdeki incelemeye geçilmeden önce, sanığa yükletilen suçun Cumhuriyet Savcılığı'nca nasıl nitelendirildiğini belirtmek ayrıca yarar görülmüştür.

I- Cumhuriyet Savcısı, suçun "Emeğin Birliği" gazetesinin 15.9.1978 günlü, 4 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla işlendiği, bu yazılarda devletin emniyet muhafaza kuvvetlerinin tahkir edildiği, kürtçülük, bölücülük propandası yapıldığı iddiasıyla sanığın Türk Ceza Yasası'nın 173/3on., 142/3-6. maddeleriyle cezalandırılmasını isteyerek İstanbul Ayr Ceza Mahkemesi'nde kamu davası açmıştır.

II- 19.9.1980 günlü, 2301 sayılı Yasa'dan önce, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasa-

.../...

sının 15.5.1973 günlü, 1728 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesi şu hükmü taşımaktaydı:

" Madde 13- Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarını suç, sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır"

Bu hükmün yürürlükte bulunduğu günlerde, Anayasa'nın 124. maddesi de, sıkıyönetimi ilân edecek mercilere, ilân yöntemiyle ilân nedenlerine ilişkin kuralları saptamaktaydı.

A- Bu hükümlerin yürürlükte olduğu günlerde bir A'ır Ceza Mahkemesi'nce, Tür Ceza Yasası'nın 142. maddesinin 1-3. bent hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülmüş, Anayasa Mahkemesi bu suç hakkındaki itirazı 20.3.1979 günlü, 1979/4-16 sayılı kararla, "iptali istenen hükümlerin kapsadığı suçların hür demokratik düzeni, temel hakları ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik bulunmaları karşısında aynı amaçlı şiddet hareketlerine neden olmaları durumunda bu suçların, sıkıyönetim ilânı nedenleri arasında bulduklarını kabul etmekte zorunluluk vardır. Ayrıca, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin ~~bakarak~~ görevli olduğu suçta belli bir nitelik de aşamamış, 13. maddesinde, davaya sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılması için ".....Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı...." bulunmasını yeterli görmüştür. Anayasa Mahkemesi'ne başvuran mahkemenin elindeki davanın konusu olan suçların, hür demokratik düzeni, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik bulunmaları karşısında, "umumi ve müşterek gaye içerisinde" işlenmiş olduklarını da kabul etmekte gerekmektedir." biçimindeki açıklamalarla itiraz, başvuran mahkemenin yetki-
Bizliği nedeniyle reddetmiştir. (Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi sayı 17, sayfa 128-129)

B- Aynı madde de yer alan ".....Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla...." biçimindeki hükmün Anayasa'ya aykırılığı olduğunun bir sıkıyönetim mahkemesince öne sürülmesi üzerine, Anayasa Mahkemesi, Kuralı Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçirmiş ve bu hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 12.2.1980 gününde, esas 1979/28, karar 1980/13 sayılı oybirliğiyle karar vermiştir. Bu kararda "..... Sıkıyönetim Yasası'nın 13. maddesi, sıkıyönetim ilânına neden olan ya da sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla genel ve ortak amaçla bağlantılı bulunan suçları işleyenle-

rin davalarına sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını öngörmektedir. Toplumla yaşayan varlıklar olmaları yönünden sürekli gelişim ve değişik içindedirler. Sosyal olayların, toplumu ne yolda etkileyeceğini ve ne tür suçların işlenmesine neden olacağını önceden kestirmek ve saptamak olanaksızdır. Bütün bu olasılıkları gözönüne alarak yasa koyucu, Anayasa'nın 124. maddesindeki kuraldan da esinlenerek sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görev alanına bu anlayışla belirlemiş ve koşullu bir görev kuralı oluşturmuştur. Hemen açıklamak gerekir ki, anlaşmazlık durumunda, bir suçun sıkıyönetim ilânına neden olup olmadığını belirleyerek karara bağlamak ve bu yolla uyumsuzluğu çözmek mahkemelerin görev ve yetki alanına girmektedir. Görüldüğü üzere görev konusu, itirazcı mahkemenin gerekçesinde ileri sürüldüğü gibi belirsiz ve kişisel yorumlara bağlı tutulmuş değildir." denilmektedir. (Resmî Gazete, gün: 15 Mayıs 1980, sayı16989)

C- Türk Ceza Yasası'nın 142. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarının iptali için Anayasa Mahkemesi'ne itiraz yolu ile başvuran İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi, 22.5.1979 günlü, 1979/5392 kayıt, 1979/193 esas numaralı kararında, "...Bakanlar Kurulu'nun, 27.12.1978 tarihinde ilân edilen sıkıyönetimi, ilân nedenlerini ve coğrafi bölgelerini genişleterek uzatma kararından ve bu kararı 25.9.1979 tarihinde T.B.M.M.ince onaylanmasından sonra -düşünce suçu- olarak da nitelenen^{54-K.2} bu davaya bakmak bizim için artık bir yükümlülük olmuştur. Çünkü, önceden -Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri konusunda kesin belirtilerin ortaya çıkması- üzerine ilân edilen sıkıyönetim, son uzatma kararı ile 124. maddede yazılı -her türlü durum ve olasılıkları- içine almıştır. Bu durumda sanığa yüklenen suç bakımından, sıkıyönetim askeri mahkemesi görevlidir. Açıklanan nedenlerle görevli olduğumuzu saptayan mahkememiz yargılamayı kaldığı yerden sürdürmüştür. Bu davada, mahkememizdeki ilk oturumda söz alan sanık savunucuları, sanığa yüklenen Türk Ceza Yasası'nın 142/1-3. maddesinin çeşitli bakımından Anayasa'ya aykırı olduğunu öngörmüşler ve suçlarının ciddi görülerek konunun iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne götürülmesini istemişlerdir...." denilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, gerek başvurma gününde mevcut olan, gerek istemin karara bağlandığı 27.11.1980 gününde yürürlükte olan tüm mevzuata göre, sanık hakkındaki davanın daha eski tarihte açılmış olmasına karşın, sıkıyönetim mahkemesi başvurusunun Anayasa'nın değişik 151. ve 44. maddeleri açısından geçerli olduğunu, daha açık bir anlatımla bu suça bakma görevine sahip olan ve sıkıyönetim mahkemesinin görmek yükümü altındaki bu davada uygulayacağı Türk Ceza Yasası'nın 142.

maddesinin ilgili hükümlerini Anayasa'ya uygunluk denetiminden geçirmiş ve sonuçta oybirliğiyle bu hükümlerin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 27.11.1980 tarihinde Esas 1979/31, karar 1980/59 sayı ile karar vermiştir. (Resmî Gazete, gün: 8.1.1981, sayı: 17214)

D- Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, göreve başladığından, bu kararın alındığı 2.2.1981 gününe kadar konuya aynı açıdan bakmış aynı nitelikte olan ve cumhuriyete yönelik suçlar kategorisine giren ve sıkıyönetim ilânından önce işlenmiş bulunan Türk Ceza Yasası'nın 141., 142., ve 163. maddesinde belirlenen suçlarla, bu davaya konu edilen sözkonusu Yasa'nın 142. maddesinin 3. ve 6. fıkralarındaki suçları sıkıyönetim mahkemesinin görevi ve bu tür suçların tümünü, Sıkıyönetim Yasası'nın 19.9.1980 günlü, 2301 sayılı Yasayla değişik 13/b maddesinin kapsamı içinde görmüş, bu nedenle sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bularak bu suçlara ilişkin sıkıyönetim mahkemelerinin görevsizlik kararlarının kaldırmış ve 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yapılan başvuruları da reddetmiştir.

III- Yukarıda da değinildiği gibi, Milli Güvenlik Konseyi'nin ister yasa ister başka biçimlerde oluşan tasarruflarının incelenmesine gelince:

A- Milli Güvenlik Konseyi'nin Bir Numaralı Bildirisinde, ".... Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği, ülkesi ve milletiyle bir bütün olan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, son yıllarda, izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahriki ile, varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki saldırılar içindedir....Atatürkçülük yerine irticai ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek, sistemli bir şekilde ve haince, ilköğullardan üniversitelere kadar eğitim kuruluşları, idare sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilatı, işçi kuruluşları, siyasi partiler ve nihayet yurdumuzun en masum köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir..... İşte bu ortam içinde Türk Silahlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanununun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk Millîti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararı alması ve ülke yönetimine bütünüyle el konulmuştur.....Bütün yurttaki sıkıyönetim ilân edilmiştir..." denilmektedir. (Resmî Gazete, sayı: 17103, gün: 12 Eylül 1980, sayfa:6)

Bundan başka Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 numaralı Kararı'nın 4. maddesinde 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu hükümlerine göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin

görev alanına giren suçlarla, Cumhuriyete, Milli Güvenlik Konseyi'nin varlığına, bildiri, emir ve kararlarına, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına, milli güvenliğe, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik işlenen tüm suçlara sıkıyönetim askeri mahkemelerince bakılır." hükmü öngörülmüş (Resmî Gazete, sayı: 17106, gün: 15 Eylül 1980/, sayfa: 2) arkasından da 19.9.1980 günlü, 2301 sayılı Yasa ile Sıkıyönetim Yasası'nın kimi hükümleri ve bu arada 13. maddesi değiştirilmiş bulunmaktadır.

Sıkıyönetim Yasası'nın değişik 13. maddesinin (b) bendinin içeriği ve anlamı saptanırken, Milli Güvenlik Konseyi bildiri ve kararlarının gözden uzak tutulmasına olanak yoktur. Milli Güvenlik Konseyi yukarıda değinilen bildirisinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kollama ve koruma hareketine girdiğini açıklamış ve 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesiyle de Cumhuriyete, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına yönelen suçların, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılacağını buyurmuştur.

Eylemin hangi türü ile olursa olsun, cumhuriyetimizi yıkmaya, devletimizi parçalamaya, vatan ve ulus bütünlüğüne ve bölünmezliğine yönelen suçların, Bir Numaralı Bildiri ile, ki bu bildiri ayrıca sıkıyönetim ilân nedenlerini de saptamaktadır, 7 numaralı Kararın birlikte gözönüne alınması durumunda bunların, sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla, umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı bulunduğunu da kabul etmek gerekir. Çünkü sözü edilen 13. madde de yapılan değişikliğin amacı, çoğunluğun öne sürdüğü gibi yalnızca sıkıyönetim mahkemelerinde ki davaları azaltmak ve salt sürati sağlamak ve örgüt mensuplarını bir arada yargılamak biçiminde ele alınamaz. Bu düzenlemelerle güdülen ereğin bunun yanında ve bundan da önemli olarak, tehlikeye düşen veya düşürülen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni korumak ve kollamak ve onu tehlikeden kurtarmak olduğunda kuşku edilmemelidir.

Yukarıda (I) işaretli paragrafta belirtilen ve sanığa yüklenen Türk Ceza Yasası'nın 142/3-6. maddesine aykırı olarak Türk Devletini ırk mülahazasıyla parçalamaya öngören propaganda eyleminin, Milli Güvenlik Konseyi'nin Bir Numaralı Bildirisi de belirtilen, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin varlığına, rejimine ve bağımsızlığına karşı yapılacak fiziki saldırının fikri yapısını oluşturacağında kuşkuya ve duraksamaya yer yoktur.

Türkiye Cumhuriyeti Devletine, vatan ve ulusun bütünlüğüne, bölünmezliğine ve bağımsızlığına ve milli güvenliğine karşı her ne sebeple olursa olsun işlenmiş ve sıkıyönetim mahkemelerine intikal etmiş davalarla, Türkiye Cumhuriyeti Devletini

irk mülâhazasıyla parçalama, yıkmaya ve onun yerine başka bir devlet şekli getirme amacını güden propaganda eyleminin varlığı karşısında, başka hiç bir konunun araştırılmasını gerektirmeyecek ölçüde ve derecede, umumi ve müşterek amaç içerisinde ki irtibat halinin kendiliğinden ortaya çıkacağı açıktır. Kaldı ki gerek Türk Ceza Yasası'nın 141. ve 142. gerek 163. maddeler açısından kimi Uyuşmazlık Mahkemesi'ne intikal eden başvurularda, suçun değişik 13/a maddesindeki üç aylık süre içinde işlenmesi; kimi başvurularda bu tür suçların sıkıyönetim ilânından sonra sıkıyönetim ilânına ilişkin olması, kimi başvurularda da 13/b maddesindeki genel ve ortak amaçta bağlantı nedeniyle Uyuşmazlık Mahkemesi'nce sıkıyönetim askeri mahkemelerinin verdiği görevsizlik kararları kaldırmak ya da 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yapılmış bulunan sıkıyönetim askeri mahkemeleri başvuruları reddedilmek suretiyle bu tür suçların sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olduğu ve böylece sıkıyönetim askeri mahkemelerinin bu tür suçlara ilişkin davalara elkoyma durumu ve somut davaların varlığı Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nce bilinen bir gerçek iken, çoğunlukca, bağlantıya ilişkin kanıtın bulunmadığından sözedilmesinin ve ayrıca kararda "sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü 1402 sayılı Kanunun 13. maddesi (a) bendinde açıklanan -sıkıyönetim ilânından en çok 3 ay önce işlenmiş olması- şeklinde ve bu tür suçlarla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini süre ile sınırlandırmaya yönelik kuralla bağdaşamaz." biçimindeki bir açıklamaya yer verilmesinin nedenini anlayamadığımızda içtenlikle belirtmeyi bir görev sayarız. Önce yasa koyucu (b) bendini bir süre ile sınırlamamıştır. İkincisi Türkiye'de çeşitli tarihlerde ve çeşitli nedenlerle ve son olarak da Milli Güvenlik Konseyi'nin Bir Numaralı Bildirisi ile konulan ve bütün yurttan ilân edilmiş olan sıkıyönetimlerin ilânlarına neden olan olayları eşdeğerde görmeye de olanak yoktur. 12 Eylül 1980 gününde Türkiye'nin tümünde ilân edilen sıkıyönetime neden olan ve o bildiride açıklandığı gibi Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 sayılı Kararının 4. maddesinde de ayrıca yinelenen cumhuriyete, vatan ve milletin bütünlüğüne, bölünmezliğine, bağımsızlığına karşı işlenen suçların, 13/b maddesindeki umumi ve müşterek gaye içerisindeki irtibatın da koşulu olduğuna içtenlikle inanıyoruz.

Yeri gelmişken kararda yer almamakla birlikte görüşmelerde "düşünce suçu" biçiminde kullanılan bir deyim nedeniyle düşüncelerimizi açıklamakta da yarar görmekteyiz.

Sanığın eylemine uyduğu iddia edilen Türk Ceza Yasası'nın 142. maddesinin amacı, yukarıda da açıkça belirtildiği, cumhuriyeti, vatan ve ulusun bütünlüğünü ve ülkenin bölünmezliğini tehlikeye düşüren ve bunları yıkmayı öngören propaganda eylem-

lerini ceza yaptırımına bağlamak ve bu tür eylemleri kesinlikle yasaklamaktır. Anayasa Mahkemesi, 27.11.1980 günlü, esas 1979/31, karar 1980/59 sayılı kararında (Resmî Gazete, gün: 8.1.1981, sayı: 17214) propaganda, belli bir amacı gerçekleştirmek ve o amaç doğrultusunda yandaş kazanmak için, düşüncelerin birden çok kişilere ulaşmasını ve onlarca benimsenmesini öngören bir etkileme eylemidir biçiminde tanımlanmıştır. Gerçekten Türk Ceza Yasası'nın 142. maddesinde yasaklanan ve yaptırıma bağlanan yönün, düşünce açıklamayı engellediği veya ortadan kaldırdığı biçiminde ele alınmasına veya böyle bir içerik taşıdığına öne sürülmesine olanak yoktur. Burada Ceza yaptırımına bağlanan yönünde, düşüncenin açıklanması değil, anayasal düzeni bozmak, devirmek ve yerine başkasını ikame etmek için hakların kötüye kullanılması biçiminde ortaya çıkan ve taraflar toplanmayı amaçlayan etkileme eylemi olduğu açıktır. Ve bunda duraklamaya yer yoktur. Böyle bir eylemi ise düşünce açıklamanın ya da düşüncenin suçlandırılması biçiminde görmek olanaksızdır.

Sonuç : Yukarıdan beri açıklamaya çalıştığımız görüş, düşünce ve kanaatle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nde süreklilik kazanan uygulamayada ters düşen biçimde sıkıyönetim Yasası'nın 13/b maddesi uyarınca Askerî Yargı yerinde görülmesi gereken bu davanın, Yasa'nın 13/b maddesine başka anlam vermek suretiyle adli yargı yerinde görülmesine ilişkin çokluk görüşüne ve kararına karşıyız.

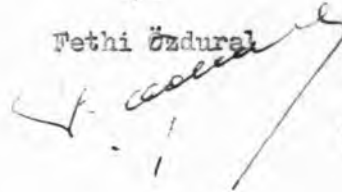
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

Orhan Erdem.

